

OUDE SCHELDE APPELS

Een interactieve wandeling door het gebied van
de Oude Scheldemeander in Appels

Deze interactieve wandeling werd samengesteld door Bea Van Ransbeeck en Ingrid Cornelis in het kader van hun opleiding tot natuurgids, met medewerking van Natuur en Bos van de Vlaamse overheid. We wensen u veel wandelplezier!

Je kan in de oude Scheldemeander een wandeling volgen aan de hand van een aantal QR-codes die bevestigd werden op paaltjes. Scan de codes en kom meer te weten over onder andere een Chinese delicatessen, de aspirine van de natuur en de geschiedenis van een drakenkop.

Deze QR-wandeling volgt het gewone wandelpad en is 2,4 kilometer lang. De wandeling leidt je doorheen dit vaak nat maar prachtig gebied.

Heb je geen smartphone om te scannen, dan kan je hetzelfde traject afleggen en dezelfde informatie lezen via deze bundel.

Foto: Bea van Ransbeeck

Een stukje Berlare in Appels? – QR 1

Tot de 19de eeuw was de Schelde een sterk meanderende rivier. De huidige ingang van Oude Schelde Appels lag toen zelfs in het water.

Op het grondgebied van de gemeente Appels bevonden zich twee loskades, één ter hoogte van de huidige Schipperskapel, en één op het einde van de Hoofdstraat. Deze loskades waren van groot belang voor het dorp.

Toen de Schelde eind 19de eeuw werd rechtgetrokken verdween niet alleen de Scheldemeander, maar kwamen de vochtige meersen van Berlare in Appels te liggen. Ze werden in de zomer gebruikt als grasland, in de winter als opvangbekken voor het overvloedige water. Het open water is nog deels aanwezig, maar op de meeste plaatsen heeft het land het water ingenomen. De loskades raakten in onbruik.

In de jaren 70 van vorige eeuw kreeg een groot deel van dit gebied een nieuwe bestemming als stortplaats. Dit verklaart het grote hoogteverschil op het terrein. Nadat de stortactiviteiten werden beëindigd werd de oude stortplaats afgedekt en beplant. Boven op deze heuvel van bijna 15 meter bevindt zich nu een zonnepanelenpark van meer dan 13 hectare.

In 2001 zorgde Natuur en Bos van de Vlaamse overheid voor het herstel van het open water van de oude Scheldemeander en voor het aanplanten van een nieuw bos met streekeigen beplanting zoals iep, es, boskers, zomereik, gewone esdoorn.

Foto: Bea Van Ransbeeck

Invasieve exoot in de Schelde – een delicatessse? – QR 2

De Chinese wolhandkrab werd in 1933 voor het eerst waargenomen in Vlaanderen. Sindsdien is deze soort uitgegroeid tot een ware plaag in de Schelde en haar bijrivieren omdat ze hier geen natuurlijke vijanden kent. Bij terugtrekkend tij kunnen ze soms in grote aantallen worden aangetroffen in de verbindingssluis tussen de Schelde en de Oude Scheldemeander.

De Chinese wolhandkrab is een alleseter die zich tegoed doet aan algen, wormen, schelpdieren en kleine vissen. Hierdoor vormt ze een bedreiging voor inheemse soorten. In China is de soort eerder een zeldzaamheid geworden door de watervervuiling. De Chinezen beschouwen haar als een echte delicatessse.

Foto: Hugo Willocx

De gasten van de Oude Schelde – QR 3

Oude Schelde Appels biedt onderdak aan een aantal markante diersoorten. Zo is dit een gedroomd biotoop voor zowel de bosuil als de steenuil.

Wil je meer te weten komen over deze fantastische vogels, raadpleeg dan zeker [deze website](#) over uilen.

Ook de vos is hier een belangrijke gast. Dit prachtige roofdier voedt zich hoofdzakelijk met kevers, muizen, ratten, vogels, eieren, regenwormen, bessen en ook afval. Een onmisbare schakel dus in een gezond ecosysteem. Vossen zijn vooral 's avonds en 's nachts actief. Kippenhouders in de buurt doen er goed aan hun kippen een degelijk nachthok te geven dat bij valavond wordt afgesloten.

Wil je meer te weten komen over de vos, raadpleeg dan [deze website](#).

bosuil – Foto Luc Meert

vos – Foto Eric Willaert

Aspirine in de natuur – QR 4

Al sinds we ons kunnen herinneren wordt de wilg in de geneeskunde gebruikt omwille van zijn pijnstillende, ontstekingswerende en koortsremmende eigenschappen. Dit gebruik gaat terug tot de oude Grieken. De werkzame stof, salicine, is de voorloper van de moderne aspirine.

Het wilgenbroekbos dat we terugvinden in Oude Schelde Appels, is typisch voor natte tot vochtige voedselrijke bodems. Deze bodems worden gekenmerkt door een hoge grondwatertafel (grondwaterspiegel of -niveau), in de winter vaak tot boven het maaiveld (grondoppervlak).

Foto Ingrid Cornelis

Freya en de linde – QR 5

De Vredeskapel werd in 1945 gebouwd door de parochianen als dank voor de gespaarde levens in WOII. In Vlaanderen werd in de buurt van een kapelletje vaak een linde aangeplant. Deze boom is immers beladen met heel wat symboliek. Zo was de linde bij de Germanen de boom gewijd aan Freya, godin van liefde, huiselijk geluk en gerechtigheid. Onder de linde werd dan ook vaak recht gesproken (Judicum sub Tilia). Het Nederlandse woord subtiel is hiervan afgeleid.

Foto: Ingrid Cornelis

Leven in en rond het water – een nieuwe thuis voor de bever? – QR 6

Bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad, alpenwatersalamander, kleine watersalamander, ... ze hebben allemaal hun plaatsje gevonden in en om het water van de Oude Scheldemeander.

Wil je meer te weten komen over deze soorten en andere reptielen en amfibieën, raadpleeg dan volgende website: [Amfibieën en reptielen herkennen](#).

Ook voor de bever biedt dit gebied uitstekende kansen. De aanwezigheid van voldoende stilstaand water in combinatie met een rijke oeverbeplanting is essentieel voor het grootste Europese knaagdier. De bever werd recent al op verschillende locaties in de omgeving gesignaleerd.

kleine watersalamander- Foto Erwin Deraus

bever - Rollin Verlinde

De iep en de gevreesde iepenziekte – QR 7

Tussen 1919 en 2000 ging ruim 90% van het iepenbestand verloren ten gevolge van de iepenziekte. Deze verwelkingsziekte wordt veroorzaakt door een schimmel. Voor de overdracht van boom tot boom is de iepenspintkever verantwoordelijk. Er werden intussen een aantal nieuwe variëteiten van de iep ontwikkeld die een betere resistentie vertonen tegen deze ziekte, dit met wisselend succes. Traditioneel werd deze boom vaak gebruikt in houtwallen en landelijke hagen. Deze prachtige streekeigen boom houdt van een vochtige en voedselrijke bodem. Kom meer te weten over de iep op [Ecopedia](#).

Schors met iepenziekte – Foto Bea Van Ransbeeck

De geheimzinnige drakenkop van Appels – QR 8

In 1934 werden bij baggerwerken even stroomafwaarts van het oude veer de resten van een scheepswrak gevonden, waaronder een in eikenhout gesneden dierenkop. Via een antiquair belandde deze 'drakenkop' in de collectie van het British Museum, waar het nog steeds tot één van de topstukken behoort.

Aanvankelijk werd de drakenkop gezien als het boegbeeld van een drakar of Vikingschip. De steven van dit type schip droeg immers vaak houtsnijwerk in de vorm van een slangen- of drakenkop, waardoor de drakenkop uit Appels als een bewijs voor de aanwezigheid van de Vikingen in onze gewesten gold (9de – 10de eeuw na Christus). Latere datering op basis van de C14-methode wees echter uit dat de drakenkop moet gesitueerd worden in de 4de - 6de eeuw na Christus, wat de Vikingen dus uitsluit. Waarschijnlijk behoort de drakenkop van Appels tot de laat-Romeinse of Germaanse cultuur.

Dit beeld heeft alleszins wereldwijd verschillende tekenaars geïnspireerd. Het Vleeshuis museum van Dendermonde beschikt over een afgietsel van dit bijzondere boegbeeld.

Foto British Museum